

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s prilozama „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gl. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglašé pri upravnistvu.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravnimi (na par) „Sočinimi“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „poslanice“ plačujejo se za štirislopnost petilvrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 3 „

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostora.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunski ulici in v Šolski ulici po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravnistvu „Soče“, — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnistvo je v Marzintjevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

Izjemno stanje na Češkem.

Gornji naslov je edino pravi za sedanje politične odnose na Češkem, kajti izjemno stanje je le po imenu izdano za Prago in okolico, v resnici pa je razprostrto po vsej Češki. Vemo, da se naši častiti čitatelji zanimajo za sedanji „križev pot“ češkega naroda, zato jim danes obširneje poročamo o razpravi v poslanski zbornici dunajski, ki se je vršila o izjemnem stanju danes teden. Vlada mora namreč svojim naredbam izposlovati potrjenje državnega zbora; v ta namen je izročila poslanski zbornici predlogo, o kateri se je danes teden unela živahna razprava, o kateri naj sledi sledeče poročilo:

Posl. Elm: Da je bil avstrijski Epimenides pred nekaj leti, na najlepši dan Taaffejevega življenja, ko so se sklenile dunajske punktacije, tukaj navzoč, kako začuden bi gledal danes razmere na Češkem in v Avstriji. Tedaj so bili Nemci in ves očiščeni svet silno veseli, danes pa so Nemci skrajno nezadovoljni, v središču češkega življenja pa veljajo izjemne naredbe. Priznati moram, tudi če bi s tem grofu Thunom na zgoraj koristil, da se v Pragi izjemno stanje hudo tuji. Vzlic vsenut nasprotstvu zoper Taaffeja in Thuna moramo obžalovati, da ta dva državnik nista odklonila naredbe, ki kaže balancijo vse notranje neravnosti njenih spravljenih namer, ki je pritisk sans ultae. Besede, katere je Lichtenauer izrekel, da je Avstrija policijska država, veljajo se vedno. Izjemno stanje je priznanje, da vlada ne more rešiti češkega uprašanja, dokaz je popolnega povzra vladne politike. Dne 3. februarja 1881. rekel je Taaffe nekemu angleškemu novinarju, da zmatra izjemne naredbe kot grdo zlorabo, katere ne sme zakriviti. Neki naravoslovec je trdil, da se človek v svojem bistvu vsakih sedem let spremeni, in njegov nauk postane verjeten, če se pomisli, da je grof Taaffe pred kratkim to ukrenil, kar je pred 10 leti smatral za zlorabo oblasti. Tiskovna in druge svobode nimajo danes veljave, zaupna posvetovanja poslancev se razganjajo (Posl. dr. Brzovar: Pisma nam krajejo!), začel se je lov na veleizdajnike, da se dobi material za obrambo izjemnih naredb. Nič ne varen, da ne postane zatva denunciacije. Sedanje

razmere na Češkem so hujše, nego za časa Kollerja in podobne razmeram za časa Kemptena in Bacha. Nas ne uklonijo ker imamo trde glave! Vlada naj se nikar ne vara glede mišljenja češkega naroda. Navidezni mir ni dokaz, da smo ukrojeni. Besede „nastal je mir“ so se v nas že pogostokrat zlorabile; mislite samo na Lombardijo, na Beneško in na Ogersko in če hočete na Nizozemsko, kjer je Alba ukrotil prebivalstvo. Navidezni mir zakriva na Češkem največjo razburjenost, iz katere bi se lahko kaj hudega rodilo, zmagano gotovo, ker je v našem veku se vedno zmagala narodna stvar. Morete nas pritiskati, preganjati in majorizovati, prenatagati pa nas ne morete! Še nikdar se ni slaba stvar zagovarjala s slabimi razlogi nego sedaj izjemno stanje. Grof Thun je rekel, da so storili pretekli izgredi sicer nezeli fantiči, prozračni čiteltji pa zrelí možje. Zakaj se ti možje ne imetajo? S pavšalnim smučenjem ni smeti zagovarjati izjemne naredbe. Izgredi se pa daje poja-niti z obmanjem, ki se je polastilo mladine, videvše, kako se Čehom plačuje njih zvestoba in njih patrijotizem. Nekoe je neki Taaffejev privrženec vzkliknil: „Samo veleizdajalec morejo v Avstriji kaj doseči“. Čehi pa so preveč lojalni, kakor se je pokazalo pred dvema letoma, ko se je cesar mudil na Češkem. Sicer pa so se v Brnu in v Gellji, na Dunaju in v Liberecu, v Tridentu in v Trstu godile že vse drugačne reči, pa izjemno stanje se le ni razglasilo. Trajnost takih dogodil je avstrijska posebnost, zato pa jih ni smeti pretravati, zato ni smeti s topovi streljati na vrabce. Zakaj se bas Čehi vedno slikajo kot veleizdajniki? Nobena vlada v Evropi nima take oblasti, kakor avstrijska. Ali hoče z izjemnimi naredbami svetu pokazati, da je notranji mir v Avstriji ohraniti samo s silo? Grof Kalnoky je v delegacijah priznal pomen češkega naroda za monarhijo, in izrazil željo, naj bi se že doseglo porazumljenje. Grof Taaffe hoče to porazumljenje doseči s silo in s preganjanjem. Govornik se obrne na pravičnost parlamentarnih strank, naj nepride vladi in protestujejo naprej zoper morebitne tajne izjave vlade, rekoč: Sodba bodi javna! K levici obrnjen pravi govornik: Politika, ki se ravna po volji tistega, ki ima moč, ni plemenita. Bolje je, da despotizem

koga pritiska, kakor da ga zlorabi. Največja nesreča nas vseh je to, da levica ni demokratska, ni res liberalna stranka. Strankarsko gospodstvo imenuje svobodo, hegemonijo — ravnopravnost, brezpravnost nemških narodov — bratoljublje. Saj vidimo, kako sodite volilno reformo. Strah vas loni. Ali je povsem nemogoče, da bi grof Taaffe porabil volilni predlog kot bič za vas, da odvrne javno mnenje od nas? To, cesar se tako bojite, morda niti ni hudic, ampak navaden „parkelje“. Če bodete poslušni in mirni, grof Taaffe zopet odstrani tega parkelja. Taaffe je rad veliko obeta, stori pa malo. Bolje bi bilo, da zahtevate splošno, jednako in neposredno volilno pravico. Ali vi se naroda bojite. Danes lahko pokažete, da ste napredna stranka, da je Plener v vašem zmislu govoril, ko je rekel, da ne odobrava nasilnega boja zoper druge narode. Ne žrtvujte zadnjega ostanka svoje poljudnosti grofu Taaffeju kateremu že tri leta zastoj služite. On vas izkoristi in vas prej ali slej pusti na cedilo. Bili odvisen od milosti kake vlade je grozna osoda, zlasti ker je ta vlada, kakor je rekel vaš mož najslabša, kar jih je Avstrija kdaj imela. — Govornik se obrne potem k Poljakom, ki imajo na svoji zastavi zapisano geslo: „Za našo svobodo in za vašo“. Spomnite se trpljenja lastnega naroda, predno pritrpite naredbam, naperjenim zoper bratski narod. Kolo spreč se vrli; jedenkrat ste zgoraj, drugičkrat spodaj! — Češki veleposestniki mislijo ponosno: najmočnejši je tisti, ki je sam. Ali vi ste močni le dokler vam je odprta pot z višave v nižavo. Morda vas v višavi še obide strah. Taaffejev volilni predlog je sicer še ohranil vaše prednosti, ali masa jih po-tepta. Padel je plašč, pade tudi vojvoda! Ustava se more za nekaj časa odpraviti, ne pa narodov značaj. Zopet zasijejo zlati žarki svobode. Lojalnost je plemenito načelo, ali lojalnost brez svobode ni lojalnost nego korupcija. Naj dvorjan prestavlja jadra in lahko barčico svoje vere ravna po vsakem vetreću, mi hočemo vztrajati na svojem mestu, in tudi ko bi se podirala naša ladja, mi je ne zapustimo, zvesti hočemo ostati svoji domovini, zvesti njeni svobodi, zvesti — do smrti! (Viharno odobravanje in ploskanje).

Posl. dr. Bärnreuther izjavi v imenu

nemških nacionalcev, da zmatrajo izjemno naredbe za nasilstvo ter da bodo glasovali proti njim. Motivacija naredb je nezadostna, sicer pa niso naredbe naperjene samo zoper mladočeško, ampak sploh zoper narodna gibanja. To je v namerah liste velike stranke, katero je vlada z volilno reformo zopet tako ljubeče objela.

Posl. Slama misli, da bi bila vlada lahko izhajala z navadnimi sredstvi, sicer da češkega uprašanja tudi z izjemnimi ni udušiti. Če bo vlada ustrezala narodovim željam, se ne bo do moglo roditi skrajne stranke.

Posl. dr. Heilsberg izjavi v imenu nemške levice, da je vlada, tirajoč slabo politiko, zakrivila sama češke razmere, a stranka se glede glasovanja šele potem odloči, kadar vlada v odseku pojasi uzroke naredbam. Sicer pa obsoja odločno sovražno tendenco vlade, ki hoče z volilno reformo oskuditi koristi in politično posest meščanskega in kmetškega stanu, zlasti nemške narodnosti.

Posl. Blankini obsoja odločno izjemne naredbe in želi, naj bi zboruica jednoglasno zavrgla to krivico, s katero se je vsa narod izročil avstrijski poltelji.

Posl. dr. Lueger izjavi, da je nasprotnik vseh izjemnih določb. Prebivalstvo zahteva gospodarske reforme, a jih ne dobi, ker hój za narodnost ves čas in vse sile uporabi. Vlada naj razodene prave uzroke naredbi. V motivih se govori tudi o varstvu katoliške cerkve. Morda je kak prelud želci te izjemne naredbe, da more mirno živeti, katoliška cerkev pa jih ne potrebuje. Govori se tudi o varnosti osob. O tem nisem slišal drugega, kakor da Plenerja ne marajo v Prago pustiti. Motivacija modruje tudi o varnosti imetja. Naj vlada na borzi razglasi izjemno stanje, zakaj tam je imetje kristijanskega prebivalstva v največji nevarnosti. Tudi o veleizdajstvu se govori. Lojalni češki narod ni odgovoren za pobalske čine pusaameznikov. Sicer pa imamo v tem oziru žalostne zglede. Madjari so si z najnesramnejšo veleizdajo in dogovorno z vnanjimi sovražniki zagotovili sedanje ugodno stanje. Pri vsaki priliki blate črnorumenico zastavo in zasramujejo vkupno vojsko. Za to se jim je dalo vse, kar so zahtevali, in sedaj preganjajo cesarju zvesto udane Nemce, Slovane in Rumune na nečuden način. Takih komisijo ter izvršiti potrebno formalnost. Vsaj tu-le pride gospod čmrlj.

Brenčé priletí naglo velik čmrlj. Dospevši, pokrije takój mrliča s suhim listom in posadivši se na najbližjo bilko, drgne si previdno svoje tačice drugo ob drugo.

„Nú“, reče, „pristopimo k začetnemu zaslišanju. Pod kaznijo prosim pričé, v imenu zakona, da bi se ne oddaljile, marveč odgovarjale na vprašanja. Kdo je prvi zagledal mrliča?“

„Jaz,“ odgovori tekačeva; „čujte: bilo je takó. Šla sem pó domačih potrebah. Učera je bilo takó odurno vreme, da nikamor nisem mogla. Danes sva bila z možem zgodaj na nogah... on mi pravi: „dušica“...“

„Prosím, ne takó obširno. V mojem okrožju pojavljajo se neprestano mrliči — ti-ka je že moja osoda! — in ko bi pri pregledu vsakega mrliča pričé évekale o svojih domačih zadevah... Dovolj. Ko ste prišli, bil je metulj mrtev?“

„Dá. Vsaj živel ni več!“ odvrne naduto tekačeva.

„Gospá! Ne pozabite, da odgovarjate pred zakonom!“ zarenčí, na njo čmrlj. „Priča polonica, kaj je vam znano o tej zadevi?“

„Jaz sem prišla... Ta je ležal, a ona stala... Prosim vas, izvolite me pustiti, ker nimam časa.“

Listek.

Metuljeva smrt.

Ruski spisal Kaz. St. Barancevič.

Umrl je ob svitu ... Na radečem pesku, med dvema mogočinama jelkama, je ležalo njegovo majhno, otrpnelo truplo s široko razprostrtima, nepremičnima, plavkastima krilama. Milodonec zbor gozdnih ptic je slavnostno pozdravljal vzhajajoče solnce; cvetice, katere je osvežil nočni hlad, so se radostno nasmi-havale; svojeglavno po kamenju skakajoč potočič je melodično žuborel, vlažni vetrč je poljuboval vrhove dreves, — toda vsi ti glasovi, vse mičnosti prirode, niso več vplivale nanj; pretrgana je bila nit kratkega njegovega življenja ... Na kak način, od česa, — bilo je nočna tajnost. Je-li ga je pernatí lopov oplazil s svojim ostrim kljunom, ali naval vetra vrzel ob tla ter ga ubil, ali hladni popih mrzle sapice skrajšal življenje krhkej stvarici — kdo more to vedeti?

Umri je in ležal nepremično na pesku. Velik pajk, večno uprežen v diplomatske kombinacije in razmišljajoč, kakó bi utrdil in razširil meje svoje pajčevine, je šel mimo njega, ne da bi se nanj ozrl. Kaj je značila njemu ta jedina smrt v primeri s smrtjo stoterih, katere je on spravil ob življenje ter se

že poprej v mislih maštil z njimi? To, borec se s travnato bilko nalezí nanj skrbna uravljva. Prenaslivši pa, da bi si mogla nakopati dokaj nepriznane, ko bi se zmenila, koga je našla, se obrne ter kakor blazna modro spusti v tek.

Naposled je prilezla gospá tekačeva. Radovedno si ogleduje mrtvo metuljevo truplo, močno občudujoč plavkasta njegova krila. V mislih je računada, koliko bi približno mogla veljati taka bogata obleka, vrtela z glavom, in ne marajoč, da ima vršiti domače opravke, radovedno čakala.

Med tem je sedla polonica, ki je stozavo lezla naprej, na bližnjo cvetlico, da bi si oddahnila. Opazivši mrliča, jame besedovati z gospó tekačevo.

„Povejte mi, prosím vas, kaj se je zgodilo?“ reče; „takó mlad, zal in tú pa nakrat...“

„Smrt nikomur ne prizanesé!“ omeni velemodro tekačeva.

„Prav imate! Toda, pomislite, umreti, pa takó mlad...“

„Kaj za to? Jaz sem prepričana, da je ta vrtoiglavce živel, kakor mu je ugajalo... Poznamo te lahkonisljencé stvarice, njihov življenje mineva v samem razkošju! Naj bi si, budiš le za kratek čas, okušali takó skrbipolno življenje, kakoršno mi živimo! Verjemite mi,

da od božjega jutra do pozne noči nimam ni trohice miru...“

„Oh, takó tudi jaz ne. A potem, kmalo sem vsa utrujena. Koliko se mi je truditi, predno se dvignem nekoliko v zrak. Kmalo rada zopet kam sedem...“

„Kdo ne pozna take lahkoživce“, odvrne tekačeva, nejevoljno ogledavajuč metulja, — „nemara se je celó sam usmrtil!“

„Mislite?“ uprašá polonica.

„Ne bilo bi nič posebnega. Take stvarice isto takó nečimerno umirajo, kakor živé. Le kak mali neuspeh v ljubezni — bac! — in konec jih je. Ali pa se mu je življenje pristudilo — pri takih se to dogaja često...“

„O kom pa velja to, o kom, botra?“ uprašá bliže prihobacajoč grobar, — „koga zopet obsojate? Kakó bi ne, za Bogá!“ zakliče, zagledavši mrtvega metulja, „glejte jo, zopet nova žrtev razbrzdane strasti!... Kaj hočemo, — navadno je takó ter mora takó biti... Vse pozemeljsko je prah in v prah se zopet spremeni! Takó je. Nú, pojdi, mladenec, pojdi, jaz te pokopljem.“

Grobar je hotel preobrniti metulja vznak, toda gospá tekačeva ga zadrží.

„Počakajte!“ reče, „meni se dozdeva, da ne bi ravnali po zakonu, ko bi ga oddali materi zemlji. Treba je počakati na uradno

prejdicov ni smeti stvarjati. Čehi in Nemci smo vezani drug na drugega. Pravi vzrok izjemnim naredbam je ta, da je vlada hotela levitarjem izkazati uslugo. Heilsberg je sicer nekaj izjavil, da bi kdo mislil, levitarji so naredbam nasprotni. Tako so levitarji postopali tudi v liberski aferi. Delajo se, kakor da so ogorčeni, a če bi Taaffe ne bil predložil volilne reforme, bili bi zanj glasovali z navdušenjem. Mi smo zoper izjemne navedbe. Dokler ni prišel Taaffe v levitarjski tabor, sem ga rad imel, a ko so ga levitarji ujeli, sem vedel, da je izgubljen. Morda se le še reši. Želim mu to, ker ga imam rad, želim pa tudi, da bi izjemne navedbe pahnilo levo v brezno, iz katerega bi več ne prišla na dan.

Posl. prof. Kounic pravi, da je vlada naredila slab dovtip, ko je izjemne navedbe atirala z dne 12. septembra, kateri datum nosi tudi cesarski reskript iz l. 1871. Popisuje postopanje policije trdeč, da je to ves narod, ki se bolj razdražilo in razburilo.

Razprava se potem pretrga. — Tekom razprave je dr. Bärnreither predložil v imenu nemške levice predlog o premembi volilne reforme.

Zbornica je nadaljevala to razpravo v torek in v sredo; vsa zadeva se izroči posebnemu odseku 24 udov, ki bo imel nalogo, poročati o njej v najkrajšem času.

V zbornici so govorili proti izjemnemu stanju sledeči govorniki:

Posl. dr. Pacak povdarja, da ni brez pomena, da se ni noben poslanec oglašil za vladno navedbo. Heilsberg prorokoval je samo vreme, ki nastane, če vlada ne preskrbi streljavnice. Kdo pa je kriv sedanjih razmer na Češkem? Tisti mož, kateri je na vsem Češkem znan kot „gigerl-Alba“! Izjemne navedbe so nasilstvo najhujše vrste, naperjeno zoper veliko večino naroda. Staročehi, ki so vsled izjemnih naredb prilježli iz svojih brlogov na dan, nimajo pomena, tem manj, ker je staročesko časnikarstvo v službi policije. Reklo se je, da so sedanji češki poslanci zakrivilili te razmere. Ti poslanci ne berajo za češke pravice, nego se bore za to, in bodo vztrajali v boju, navzlic vsem izjemnim naredbam. Vsa krivda za sedanje razmere pada na namestnika grofa Thuna. Era Thunova je sama po sebi izjemno stanje. To je strankarska vlada. Vsa politična administracija deluje zoper Mladočeha, fevdalno plemstvo je prouzročilo izjemne navedbe, kar je princ Karl Schwarzenberg sam priznal. Samo povoda je bilo treba. Najprej so hoteli Mladočeha in socialiste pometati v jedno kač in očitali Mladočehom, da so uprizorili neke izgred. Ker to ni slo, jeli so gospodje iskati dokaze za protidinastične agitacije. Čehi so hoteli slovesno praznovati obletnico cesarskega reskripta z dne 12. septembra, ker verujejo cesarjevi besedi, a vlada je rekla: Vi ne praznujete reskripta, vi žalite Velečanstvo. Ali misli vlada, da na ta način naredi mir na Češkem? Može, ki sede danes na vladnih klopih, mej njimi Schönborn in Thun, mislili, govorili in pisali so nekoč drugače. Ti razjaje pobijajo sedaj svoje nekdanje prepričanje. Tako postopanje mora v narodu udušiti dinastično čustvo. Dne 12. septembra se je razglasilo izjemno stanje. Takoj je začelo soditi izjemno sodišče in obsodilo je že celo vrsto ljudi zaradi pregreškov, storjenih veiko

mesecev pred razglasitvijo izjemnega stanja. Okrajnim glavarjem je vlada ukazala, naj zasedujejo, kaj delajo in govore poslanci in druge politične osebe. (Posl. dr. Kramar: C. kr. vohuni! — Posl. Pernerstorfer: Prosim, to je plemenitaš!) Na ta način se zbira snov. Potem se razglasi izjemno stanje, državni zbor se razpusti in proti poslancem, ki izgubijo s tem imuniteto, se začne kazensko postopanje. Nekemu sodnemu pristavu se je odvzelo vodstvo sodišča, ker je nekega 15-letnega fantiča, ki je bil jednega cesarskega orla zamazal, obsodil samo na 48 ur zapora. V Češkem Brodu je bil obsojen urednik Miškovsky, ker je ostel nekega človeka, ki je trgjal plakate. Ko je neki vohun naznanil, da razposiljam jaz iz Kutne Hore manifest, poizvedovalo se je na pošti, k meni pa je prišel neki orožnik in preiskoval po hiši. (Poslanec Pernerstorfer: In zoper te ljudi se ni začela preiskava? — Posl. Pacak: Ne! — Posl. Pernerstorfer: V Avstriji smejo uradniki zakone kršiti kakor hočejo, nič se jim ne zgodi. — Posl. Burghart: Še kot zasluga se jim to šteje! — Posl. Pernerstorfer: Taki poštenjaki morejo še ministri postati!) Govornik navaja še celo vrsto nečuvnih dogodov in pravi potem: Izjemne navedbe so nečuvna zloraba državne oblasti. Češka kraljevina ni domena Thunov in Schwarzenbergov. Odpravite Thuna, postavite na njegovo mesto pravičnega moža in ne bo vam treba izjemnih naredb.

Govori minister Schönborn.

Poslanec Herold pravi, da ga veseli, da je vlada sploh posegla v razpravo. On za svojo osebo se ne bo posluževal niti debelega niti elegantnega kalibra, ker poslanec, govoreč tu pod utisom razburjenosti, polastivše se njegovega naroda, ne utegne odgovarjati ministru s postranskimi udarci in z zbadanjem. Stvar mora se smatrati ne le od strani poslancev, temveč tudi od strani vlade za resno. Resnoba vlade v tej zadevi pa kaže obrazložba, katere se je osmelila pridejati izjemnim naredbam. Baš od pravosodnega ministra, ki je svaril, da naj se iz postopanja posameznih organov ne sklepa na vladno politiko, pričakovati bi se smelo, da bi se istega načela držal tudi sam glede posameznih slučajev, prigradivših se na Češkem. Sicer pa češki poslanci ne ožigosajo toli posameznih slučajev nekorektnega postopanja oblastvenih organov, temveč nekaj družega, kar karakterizuje vse sovražstvo državne uprave nasproti Mladočehom. Govornik ni sovražnik policije in sam se je trudil za pomožne policijske straže v Pragi. Konečno prišlo je izjemno stanje in stoprav sedaj dobilo je prebivalstvo 140 redarjev več, katere je že tako dolgo želelo. A kako se je vedla sedaj ta pomnožena straža? Govornik navaja tu več drastičnih slučajev, tako n. pr. sledeči: Na Husov dan, ko je bilo razpostavljeno ogromno število redarjev, bila je mej množico tudi neka gospa — ne Husitinja, temveč Nemka — v spremstvu 3—4 letne deklice. Otrok upraša začudeno: Mama, kaj dela tu toliko ljudi? Na to pa je stopil k njej neki policijski nadzornik ter osorno rekel: Tu nimate ničesar opraviti. Odstranite se! (Vaselost.) Je li potem čudno, ako se občinstvo postavi zoper policijo? — Osupnila je trditelj, da se je izjemno stanje izreklo tudi zaradi sovražnih demonstracij proti katoliški cerkvi. To je nekaj čisto novega, kajti

orožja s katerim bi si mogel ta predmet zadati smrt, pa ni nikakega vzroka misliti na samomor.

„Tako orožje se ni našlo.“

„Torej: smrt je bila naravna. Sedaj treba samo določiti način smrti, ali je predmet umrl od onemoglosti, ali vsled razširjenja srca, ali radi tega, ker so mu možgani zvodeneli. To nam pokaže raztelesenje.“

„Ali brez raztelesenja ni mogoče?“ zašepeta čmrli. „Verjemite mi, da sem takó preobložen z delom, takó utrujen... ni trenutka nimam pokoja. Vrhu tega nikomur ni znano, kak metulj je to, odkod...“

„Hm! Prosim, pojde tudi brez raztelesenja. V tem slučaju sestavite zapisnik, da...“

Toda v tem trenutku zabrenč okrog obéh roj komarjev. Vtiral se je takó naglo med navzoče ter z izpraševanjem kazal ne navadno radovednost, da je čmrli ukazal postaviti pri mrliču stražo ter občinstvo razgnati.

Metulj je ostal sam. Štirje turobni mravljinici, odtrgnjeni od svojega posla in radi tega še bolj čmerni, so stali na straži pri mrliču. Tekaveča je odšla po svojih domačih opravkih,

Mladočehi nikdar niso bili sovražni katoliški cerkvi. Minister je tudi za resen smatral dovtip dr. Luegerja, da smo zaprli poslancu Pienerju pot k njegovim volilcem, češ, da je to utesnitev osebne varnosti in svobode. Mladočeskim poslancem pa se je sedaj v istini zaprila pot k njihovim volilcem in to od strani vlade same! Potem govornik ovrže trditve ministra glede dozdevne zlorabe tiskovne svobode in društvenega prava. Tudi glede dozdevnega kršenja varnosti lastnine mogel se je sklicevati pravosodni minister le na posamezne slučaje, ki se pa dogajajo pač povsod. Kar pa se tiče dozdevnih protidinastičnih demonstracij, bil bi pač skrajni čas, da bi prenehali očitali drug drugemu veleizdajstvo. Inozemstvo bi inace skoro utegnulo soditi, da so vsi Avstrijci veleizdajniki. Minister je govoril tudi o nekaj lističih, ki so se raztresavali dne 17. avgusta in glede katerih je menda na sumu neka tajna zveza „Omladina“. Ali naj je mari za to odgovorno vse prebivalstvo? „Omladina“ je organizacija mladih delavcev v starosti od 15 — 20 let, ki z mladočesko stranko niso v nikakršni zvezi. Pač pa je govornik dobil po neki dami v roke beležnico jednega kolovodij „Omladine“ in iz te beležnice razvidno je, da je bil dotičnik v službi policije. (Čujte! Čujte!) V tej beležnici bila je tudi pesem, zložena že za izjemnega stanja, polna razžalitev zoper češkega namestnika in polna dinamita. Ta človek, ki je nosil posestnice z imenom „Rigoletti Toskanski“, izročil je dotični dami, v katero je bil zaljubljen, tudi natančen naris palače namestnika Thuna in načrt, kako bi se dala ta palača najložje v zrak razstreliti. (Čujte!) In ta človek zapeleval je svoje dozdevne tovariše pri „Omladini“, da so mazali cesarske orle ter počrnjali še druge stvari. Bil je opetovano aretovan, a vselej so ga takoj zopet izpustili. Dočim je onih 80 mladeničev, katere je ta človek zapeljal, že davno v preiskovalnem zaporu hodi on sam prost in svoboden po Pragi. Njemu se nič ne zgodi. (Splošno presenečenje).

Prosim g. minister — nadaljuje govornik — ne odkimajte. Vi ne morete za te stvari ker vam niso znane, jaz sem pa dobro poučen. Vsi uradniki niso tudi krivi temu. Pač so pa nekateri „streberji“, ki pripravljajo revolucijo, ako je ne najdejo. (Viharno odobravanje pri Mladočehih). Zapeljani člani „Omladine“ so torej nedolžni, če tudi ne formalno, pa vsaj normalno. Le označeni zapeljivci je kaznjivi. Pri takih stvareh se mora postopati vsakega pošteno mislečega moža skrajno ogorčenje. Takemu gospodarstvu se mora konec storiti. Sklenjeno je pač bilo po božji volji, da se mora izreči zopet jedenkrat kako izjemno stanje. In ker nam ničesar ni bilo očitati, pričelo se je zoper nas kovarstvo. Postopanje vlade moralo je vzdramiti največjo razburjenost. Vlada ravnanja je nepremišljeno, stranke s takim postopanjem niso zadovoljne ter so odgodile svojo odločbo, in le češki kavalirji izrekli so se nepogojno za vlado, še predno je obrazložila svoji naredbi. Vlada naj umakne svoji naredbi, zakaj splošna volilna pravica v zvezi z izjemnim stanjem, to bo ljudstvo težko razumelo. To je poraz nepolitiške politike. (Odobravanje). Vlada si ni vedela pomagati iz zagate inace, kakor s pomočjo moderne in velike ideje bodočnosti. A ta eliksir jej bo v agoniji malo izasnil! (Viharno odobravanje pri Mladočehih). Monarhija

polonica je, odpočivši si, odletela, grobar pa je šel modrovat drugam... Jedini čmrli, neutrujen v svojej službeni vnueni, se je še enkrat vrnil k mrliču, da je dal ukaz, spraviti ga z obličja zemlje. Na ta ukaz pograbiljo štirje čmerikavi mravljinici metulja in a! z njim v temne svoje katacombe. Vlekoč metulja po pesku, so opraskali ubogo, krško njegovo truplo, umazali v prahu obé prekrasni plavkasti krili, z jedno besedo, razmesarili se ga, da ni bilo več spoznati, ter porinili naposled v temno luknjo, kamor so šli še sami za njim. Kaj jim je bilo mar zanj? Ni bil njihovega rodu, bil jim je popolnoma tuj; njegove koristi, težnje, trudi, vse njegovo življenje in njegova smrt bili so jim nerazumljivi...

Toda drugega dne se je na listu praproti, ki je nadomeščal mrčesnemu svetu domači časopis, pojavilo pod zaglavjem „dnevne novice“ poročilo o najdenem truplu metulja, kateri je „po mnenju g. brencelja umrl vsled... nadmernega uživanja upijančljivih pijac...“

To poročilo je prinesel komar.

Posl. i + a.

naj bi bila zavetišče slobode in enakopravnosti. (Posl. Vašaty: Kriminal je postala!) Kje pa je tu svoboda, kje enakost? Smoter izjemnih naredb, uničenje Mladočehov se ne posreči. Pokroviteljstvo vlade nad staročeskimi listi še le prav ubije Staročeha. (Viharno odobravanje). Le nekaj vlada doseže, to namreč, da češki narod izgubi zaupanje, da bi sploh kedaj dosegel mir i pokoj v Avstriji. (Viharno odobravanje pri Mladočehih in na galerijah.)

Predsednik žuga, da bo pri prvi priliki ukazal izprazniti galerije.

Posl. Schmeider pravi, da so njegova češki govorniki prepričali, da izjemne navedbe niso opravičene. Tega, kar je povedal pravosodni minister, ne verjame. Iskati je uzrokov sedanjih razmer na Češkem. Kdor stvari dobro pregleda, spozna kmalu, da so židje vsega krivi. Kdor je čital, kar so pisali dunajski listi, se je upraševal: Zakaj so tisti izjemni navedbe tako veseli? Cui prodest?

Govori se, da so bile izjemne navedbe razglašene židom v korist. Čehi so pošteni in doaven narod. Z Nemci se sicer časih nekoliko prepirajo, ali ne toliko, da bi to motilo dobre odnose mej njimi. Židje pa hujskajo na vse strani. Vse časopisje, izvzemši nekatere narodne liste, je v židovskih rokah in prav ti židje so krivi narodnega boja. Zajedno z židovskimi novinarji hujskajo na boj tudi židovski trgovci in obrtniki. Židje so vsega zla krivi.

Govornik pravi, da je bil v Kolinu, da se prepriča, jeli so res židje tam umorili neko krščansko deklico. In prepričan se je, da je to istina. (Po tej trditvi se uname vihar. Predsednik, dr. Lueger, žid dr. Bloch in Schneider govore vsi vprek.) Govornik nasvetuje h koncu, naj se izjemne navedbe razvoljavijo za kristijane, za žide pa naj ostanejo v veljavi.

Predsednik neče tega predloga vzprejeti ker ni pošan v zmislu upravitelja. Razprava se na to zaustavi.

Dopisi.

Iz Brd, 12. oktobra. Trgatev smo dokončali skoro v vseh Brdih. Vreme je bilo večinoma lepo in gorko. Vina bo obilo, zlasti tam, kjer ni toča pobila. Dobrota te božje kapljice stoji že zdaj na visoki stopinji; „alt roche bacaro“. Cena se je do zdaj držala okoli 18 do 20 gl. za hektar; v kaki občini še niže. Ker je dobrota blaga odvisna od svojstev svetla, obrača se cena navzgor ali navzdol, kakor se vrednost pokaže. Naš svet je božji stvarnik oblagodaril s posebno dobrimi svojstvi — za izvrstno vino. Burno vreme je brž pričelo; v 14 dneh vremena je novo vino že dobro za pijačo.

Torej je pijmo ga — in hvalimo Boga! *Briski.*

Iz nakelske županije, 14. oktobra. († Ferdinand Mahorčič). Po dolgej in mučnej bolezni je 9. t. m. angelj smrti objel utrujeno in izmučeno telo g. Ferdinanda Mahorčiča, veleposestnika iz Naklega na Krasu, ki je skozi petnajst let županoval obširnej nakelske županiji.

Na preranem grobu mu milo zdihujejo tužna udova in petero otrok. — Rajni Ferdinand je bil blaga duša, ki je bližnjiku rad pomagal in postregel, kolikor so mu dopuščale dušne in gnotne moči. Kdor je pri njem iskal tolažbe in dobrega sveta, kdor je pri njem potkal za pomoč, je odšel zadovoljnega lica čez njegov prag. Njegova gostoljubivost je bila daleč okrog poznana; njegova potrpežljivost v zadnjih letih hudega bolehanja nam je pa lahko v veden izgled, kako naj človek voljno prenaša križe in težave. — Kot župan je bil vedno na naredovje strani, pri njem se je uradovale slovenske, on je pri volitvah deloval vedno za narodne in nesebične kandidate. Svojo narodnost je pokazal posebno očitno krog 1880. leta, ko se je od neke strani priporočal rajni namestnik Pretis za častnega občana nakelske županije: „Ne moremo“ — bil mu je lakonični odgovor. Zakaj ne, je vsakdo dobro vedel, ki je poznal narodno mišljenje Ferdinandovo. — Da je bilo njegovo županovanje uzorno, nam dokazuje zlati zaslužni križec, ki mu ga je podelil presvetli cesar.

Kak ga je vse čislalo in ljubilo, je pokazal njegov pogreb, kojega se je udeležil g. Putzer, voditelj glavarstva, starenstvo nakelsko; spremljali so ga pa k zadnjemu počitku tudi nekateri gg. učitelji, poštni in že-

lezniški uradniki iz Divače in mnogo odličnega in priprostega občinstva.

Na grobu se je od njega poslovil z ganljivimi besedami g. Štrekelj, učitelj skocijanski. Pri zadnjih njegovih besedah si videl na sto in sto „solznih očij“. — Počivaj nam sladko, dragi Ferdinand, do dneva, ko se srečno snidemo v boljšem svetu! — A.

Iz Čepovana, 16. okt. — Dne 15. t. m. proti 11 uri zvečer prestrašil nas je klic: „og en j, og en j!“ Začel je goreti velikanski, nad 40 metrov dolgi kozolec (stog) tuk, vlastelina in župana g. A. Kofola. Ker je bil s slamo krit, poln ajde, ližola in raznih drugih zgorljivih predmetov, bil je kar na mah ves v strašanskem plamenu, da ni bilo mogoče rešiti drugega nego vozove. Prav v malo časa ga je grozoviti ogenj uničil do tal. Sreča, da ni bilo niti najmanjše sape, da je bilo prav lahko ogenj omejiti edino na to poslopje. Ako bi bil isti večer pihal veter, kakoršen je v jesenskem času v Čepovanu skoraj vedno navaden, pripetila bi se bila prav lahko katastrofa od leta 1884.

Sicer je bila velika nevarnost za tik stoječa slamnata poslopja, a možje vaščani so je pridno mečili z vodo, katero so žene in dekleta neumorno donosale.

Lastnik, ki ima poslopje sicer zavarovano, pa le za malo svoto, ima skupne škode krog 1000 forintov.

Kako da je ogenj nastal, ni še jasno, sumi se sicer in ugiblje, a pravega se menda ni še nič izvedelo.

Omeniti mi je, da ima banka „Slavija“ precejšno število zavarovancev v tej občini; ali bi ne bila njena korist, omisliti in darovati tej ubogi občini eno brigalnice, ker ta je od leta 1884. že tretji požar v eni sami vasici?!

Iz Pazina v Istri. (Predvzni steparji): Dne 10. t. m. prinese neka ženska, Katarina Vitolič po imenu, na oslu dve brenti grozdja. Žena dá poprej grozdje stehatati pri našem narodnjaku g. Antonu Buršiču. Grozdja je bilo 67 kg. 80 dkg. Ko ga potem prodá, dobi za nj naslednji račun: 45 Netto $\frac{9}{10}$ l. Runcu. Brente same so tehtale 10. kil 80 dkg. —

Ar dnij poprej je pa pripeljal neki kmet iz pazinske okolice tudi grozdje ter ga proda g. K—zu, kateri ga je očitno prevaril pri vagi in posebej za 99. kr. Ubogo ljudstvo, ki prodaja takim gospodom grozdje! A zalibog! pravice nima narodnjak v Pazinu. — Isti dan je napadla tudi ondodna fakinaža slikarja g. Iv. Gosarja na polji med postajo in mestom, in to ob belem dnevu. Nečastno za ondodno okrajno glavarstvo! — „Ali ne veste, da je tamkaj za glavarja sloveči Eric Schwarz?! (Ur.)

Iz Bolea, dne 17. okt. (Požar) — Prateklo nedeljo okolo 3. ure popoldne nastal je požar na skednju tukajšne jako priljubljene Kravanjeve (Jozove) gospodarske poslopje. Škode je 4000 gld. — Ogenj so brzokone zapalili otroci, ki so skrivaj pušili cigarete. Celo poslopje t. j. levi, skedenj in kozolec, v katerem je bilo nakopičeno blizo 1000 centov krme in mnogo lesu, bilo je nakrat v plamenu. Sreča, da se je to zgodilo na nedeljo, ko je bilo ljudstvo doma, in je bilo se zadosti vode. Na mah je priskočilo mnogo ljudi z brigalnicami in drugim gasilnim orodjem na pogorišče, kateri so pod vodstvom županstva in c. kr. žandarstva ustrajno gasili in branili tikajoča se poslopja, dokler so prihiteli na pomoč vrli sosedje (brzojavno poklicani) Srpeničani pod vodstvom g. župana in Čezsočani z brigalnicami, Kal-Koritničani, Ložani, Dvorani in drugi bolški straniki pa z drugim gasilnim orodjem.

Ljudstvo je tako pravilno in vstrajno gasilo, da je ogenj le na omenjeno poslopje omejilo in vsakdo se mora čuditi, da so druga, pogorišča se tikajoča, z deskami krita poslopja ostala nepoškodovana. Ko bi se bilo le še eno poslopje unelo, bila bi voda premanjkala in ljudstvo vpešalo in bil bi cel Bolec v nevarnosti, kajti med 400 poslopji, ki se skoro vsa drugo družega tičejo, je večina z deskami krita in s krmo napolnjena — Hvala torej vsem zgoraj omenjenim sosedom za njih hitro pripomoč, spretnost in ustrajnost pri gasenju; hvala vrlim gg. c. kr. žandarjem za nadzorstvo in onim trem gg. c. kr. rudokopnim uradnikom iz Rajblja za izgledno požrtvovalnost v istem kritičnem trenutku, kakor tudi našim spretnim Bolčanom, posebno pa Bolčankam, katere so v praznični obleki do kože mokre skozi šest ur ustrajno vodo donosale. Hvala pa tudi

našim slavnim oblastvom za prekristno brzojavno zvezo med Bolcem in Srpenico.

Domače in razne novice

Pomagalo je! — Deželni šolski svet je imel v ponedeljek sejo, v kateri je razpravljaj uroke grf. Coroninija in našega urednika proti novim italijanskim ljudskim šolam v ulicah Cipressi in Ponte Isonzo v Gorici — in sklenil je z vsemi glasovi proti edinemu dr. Pajerju, da magistrat mora rešeni soli zapreti. — Naši utoki so torej imeli zaželjeni uspeh! Učrajšnji „Corriere“ je ves vzemirjen zaradi nepričakovane novice, ki je — pravi — sad slovenskega terorizma v Gorici. Le potolaži se, ljubi bratec v „Paternolljevi“ tiskarno, doživeli boš moral še vse grenkejših novic, ako poprej ne položiš k večnemu počitku svojih razburjenih živcev.

Magistratova gospoda nečuvno zavlačuje zadevo slovenskih šol proti jasnim ukazom višjih oblastnij, dočim je brez dovoljenja hitela ustanoviti dve novi laški šoli, v kateri naj bi se lovili slovenski otroci in pripravljali za mater Italijo. Da mora zdaj zapreti obe šoli, to je naš odgovor na njeno postopanje proti prošnjam slovenskih staršev.

„Goriški Sokol“ priredi v nedeljo teden veselice s petjem, tamburškim zborom (prvič), z igro „Zelnikov sin“ in plesom. Vspored prihodnjice.

Takó je treba. — Od goriskega c. kr. okrajnega sodišča so poslali v Grgar italijansko povabilo. Ker je bil celo priimek napačno napisan, prinesel je dotični posestnik vabilo v Gorico in hotel ga je sodišču vrniti; uzroki so bili napisani na hrbtu vabila. Toda neki uradnik (služabnik?) je vzgel posestniku vabilo pod noge in zakričal nad njim: „Privedo je zandarji po vas!“ — Te besede so mladega Grgarca, ki ni še nikdar imel kakega opravila s sodišči, tako prestrašile, da je ves trepetajoč in solzeč se prišel v našo tiskarno, prosoč sveta, kaj mu je storili. Naš urednik ga je tolažil, a nič ni pomagalo; ko nečeno ni preostalo drugega nego dokazati mu, da se mu ne more nič zgoditi; sta sta skupaj naravnost k voditelju sodišča c. kr. deželnemu svetovalcu Devetaku, ki je sam zagotovil mladeniču, da se mu ne more nič zgoditi in da je dotični uradnik povsem zlorabil svojo uradno oblast, ko je tako postopal z njim. Gospod svetovalec je bil prav zadovoljen, da sta se pritožila naravnost pri njem, in obljubil je, da poskrbi, da se naprej ne bodo več primerjali enaki slučaji. Vrhu tega je dal takoj izgotoviti slovensko povabilo.

Takó naj stori vsakdo, komur se pripeti kaka nevšečnost, kajti višji uradniki in načelniki ne vedo, kakó se vede podrejeno osebje. Ako se pa vsakdo pritoži, gotovo kmalu poneha tista samozavestna odurnost, s katero se odlikujejo nekateri nižji uradniki in služabniki.

Dve obravnavi imel bo naš urednik ta mesec pri c. kr. okrožnem sodišču v Gorici. Prva bo 25. t. m. ob 9. predpoldne o našem utoku proti zaplembi 37. „Sočine“ številke, v kateri smo primerno zavrtili dr. Maranija zaradi njegovih silovitih napadov v seji mestnega staršinstva na nas Slovence. Državno pravdnništvo je zaplenilo naš odgovor, a sodišče je zaplembo potrdilo v prvi instanci. Proti tej potrditvi podali smo utok in 25. t. m. bo zanimiva obravnava v drugi instanci. Pred človek bo gospod svetovalec Flegar državno pravdnništvo bo, kakor po navadi, zastopal državnega pravdnika namestnik g. Zörner.

30. t. m. bo druga obravnava pod predsedništvom gospoda svetovalca Josipa Goriupa. Čitateljem našim je znano, da smo 12. maja priobčili izkaz o došlih darovih svojih prijateljev v pokritje tožnih stroškov znane tiskovne pravde z germanskim profesorjem Babšem. Državno pravdnništvo je zaplenilo isto številko, vrhu tega je nastopilo proti uredniku kazensko pot. Toda po dokončani uvodni preiskavi ni postavilo urednika pred porotnike, marveč tožilo ga je le pri mestno odrejenem sodišču zaradi „zanemarjanja dolžne pažnje“. Naš urednik je bil oproščen, ker je sodišče izreklo svojo nepristojnost. Državno pravdnništvo podalo je utok in obravnava v drugi instanci se bo vršila 30. t. m. Tudi ta obravnava utegne postati prav zanimiva.

Porotniki. — Več gg. županov nam je že doposlalo prepise svojih prvotnih imenikov volilcev. Hvala jim! Naj bi to čim prej storili vsi slovenski župani naše dežele!

Toda — iz nekaterih županij nam prihajajo žalostna poročila, iz katerih ne moremo umeti drugega nego, da — župani in občinski tajniki so v službi naših nasprotnikov. Huda sodba, a opravičena, žalostna jim majka! — Davkoplačevalci se morajo nprav puliti z župani in tajniki, da bi jih sprejeli v prvotni imenik. Ako plačuje kdo davek v več občinah, nočejo jim ga priznati! V neki veliki občini pa, ki ima gotovo najmanj 40 porotnikov, je tajnik sprejel v imenik le tri občinarje, ki dobro znajo — tri jezike: slovenski, laški in nemški. Kdor zna samo slovenski, ni sposoben za porotnika! — Zdaj naj pa še kdo reče, da „nismo sami krivi“, ako nas nasprotniki bičajo. Ali zaslužimo kaj boljega?! Ne biča, marveč palice smo vredni!

Zgubljeno blago. — Na cesti od mitnice v Rožni dolini do Šempasa izgubila je neka znana gospa 13 ključev, skupaj zvezanih, in nekaj častnikov. — Neki voznik iz Ajdovšine je na isti cesti izgubil zaključek, v katerem je bila kava in milo v vrednosti 10 gld. — Posten najdljece naj prinese to blago hodisi mitničarju v Rožni dolini ali pa goriskemu redarstvu, kjer dobí primerno nagrado.

„Slovanska knjižnica“. — Jutri izide drugi snopič, ki bo obsegal dve povesti slovečega poljskega pisatelja Henrika Sienkiewicza (Senkeviča): „Pojdimo za njim“ in „Angelj“. — Vrhu tega je dodan spis o pisateljskem delovanju imenovanega slavnega Poljaka.

Ta snopič dobé le naročniki. De zdaj se jih je oglasila še le polovica, kolikoli nam jih je treba, da se temu podjetju zagotovi obstanek. Zato se obračamo s prošnjo do vseh rodoljubnih Slovencev, ki spoznajo potrebo dobrega pripovednega berila, da bi pridobivali naročnikov. Naročnine ni treba plačevati za celo leto naprej, marveč najmanj za 5 snopičev. — Gospode nabiralec ki nam niso še poslali nabiranih pol, lepó prosimo, naj to takoj storé, da naročniki dobé tudi drugi snopič čim prej v roke.

Emkopravnost pri davkarjih. — Pred nekolikimi tedni se je nekdo pritožil v „Soči“ proti davkarji v Komnu, ker ni imela slovenskih pobotnic; to je pomagalo in v par tednih si jih je davkarja že oskrbela. Prav!

Danes se moramo pritožiti proti c. kr. davkarji v — Ajdovščini, katera izdaja davkoplačevalcem nemško-laške davkarske knjižice. To je res že nečuvno! Na čisto slovenski zemlji nemško-laške tiskovine! Upamo, da se takoj popravi tápa nezakovitost!

Sodijski izpit napravil je pri c. kr. višjem deželnem sodišču v Trstu naš rojak iz Bolea g. Edvard Štravsgitl, c. kr. avskultant v Rovinju. — Želimo mu, da bi mu ta izpit čim prej pomagal do povišanja, kajti dobrih uradnikov, ki bi znali jezik prebivalstva, vsi Slovenci živo pogrešamo. Nemci in Lahji dokazujejo znanje slovensčine le tedaj, kadar so razpisane kake dobre službe na slovenski zemlji, pozneje se pa navadno pokaže, da si se obeda ne morejo naročiti po slovenski. Takemu svindlu mora biti konec!

Iz Lokavca nam pišejo: V neko dopolnilo k dopisu iz Brji pri Ribemberku v predzadnji „Soči“ je omeniti se to: Ribemberski nadučitelj g. Poniz je stric in birmanški boter novomašnika č. g. Blažka. Že pred štirimi leti je bilo dogovorjeno, da mu pride k novi masi orgljat in pet. Naš čačič orgljavec bil je za dotično cerkveno slovesnost pripravljen, a ker ga je novomašnik prosil in se je k tej želji pridružila še njegova obitelj in zlahta, odstopil je g. P—žu dotično opravilo, da se jim je izpolnila volja po vseh straneh okoli in okoli sreča. To pojasnilo velja posebej nekaternikom, poprašajočim zaradi orgljanja in petja pri izredni slovesnosti.

Občinar.

Razširjenje ljudskih šol. — Deželni šolski svet je privolil, da se trirazredna laška šola v Ločniku razširi v štirirazrednico. Nima moč proti temu, ako je potreba dokazana in ako drugod ni še večje sile; toda zdi se nam, da v Podgori je potreba še večja, kajti otrok je tamkaj za pet razredov, dočim so samo tri. — Ker je v tamošnji laški šoli tretje leto le kakih 30 otrok, treba bo, da se ta šola zapre in slovenska trirazrednica razširi v štirirazrednico. Gg. udom c. kr. pomoženega okrajnega šolskega sveta toplo priporočamo to zadevo. Ako v Gorici ne moremo dobiti slovenskih šol, ko nas je tukaj na tisoče, ni treba, da slovenski okraj vzdržuje take laške šole, za katere ni zakonitega števila otrok.

V Stanjelu je bil izvoljen za župana p. Josip Fabiani iz Kobdilja in ne graščak Stanjelski, kakor je poročal dopisnik s Krasa v zadnjem „Primorcu“.

Trst in Istra. — V nedeljo se je vršila v svetoivanskem okraju pri Trstu dopolnilna volitev, o kateri je obširno govoril zadnji „Primorec“. Zmagal je kandidat društva „Edinost“ g. M. Vatovec z 96 glasovi proti 52, katere je dobil znani kaplan Don Pacor, ki dela za irredento. Častitamo modremu vodstvu „Edinosti“ na tem uspehu.

— V Trstu je že več Slovencev zapustilo katoliško cerkev in prestopilo v pravoslavno. V nedeljo teden prestopile so tri osebe in pri sloveanem obredu bilo je navzočih veliko Slovencev. Kot uzrok navajajo to, da katoliška cerkev mirno gleda, ko nasprotniki krivico delajo Slovence celó v božjem hramu. — To so žalostne novice iz Trsta! Merodajni krogi naj porabijo svoj upliv, da se zabrani še večja nevarnost, ki huje preti.

Dijaško podporno društvo „Radogoj“ imenuje v vseh večjih krajih svoje poverjenike, kateri imajo zlasti to nalogo, da nabirajo društvenikov. — Za Gorico je sprejel ta posel naš urednik A. Gubršček.

To dni je dobil „Radogoj“ v Gorici novega ustanovnika — visokorodnega gospoda Alfreda grofa Coroninija, našega državnega poslanca, ki je vplačal ustanovnico 100 kron.

Iz županije Šmartno v Brdih, 10. oktobra. — Volitve novega staršinstva so odložene, ker ni bil volilni zapisnik v redu. Štiri tedne je ležal v pisarnici „na ogled“, pomanjkovali niso učitelji v njem. Ko je staršinstvo potem izvolilo komisijo za pritožbo, izbrislali so nekaj učiteljev iz volilnega zapisnika. Kdo so neki boji učiteljev? — Na podlagi — volilne postavbe, volili so dotični učitelji pritožbo, in volitev je odložena. — Ni niti posteno, niti modro proti določbam postavbe vzeti omikanim ljudem volilno pravico. Pri zadnjih volitvah hoteli so pa vzeti volilno pravico č. g. vikarjem, Čuj Tauffel — jezov.

Kranjsko. — Gosp. Ign. Gruntar, dolejši notar v Logatcu, se je preselil na svoje novo mesto v Ribnico. Ravnateljstvo logaške posojilnice, katere pravni zastopnik je bil od prvga početka, mu je priredilo 14. t. m. slavnosten obed.

— V Postojni otvoril je 15. t. m. odvetniško pisarno g. dr. Dragotin Treo, znani rodoljub in zet deželnega poslanca in župana g. R. Mahoriča v Sežani.

— Slovensko gledališče v Ljubljani nepričakovano izbornu uspeva; tudi opera, ki niti pri Nemcih ni imela nikdar sreče, pridobiva čedalje trdnjega tla. Letos opazamo vesel napredek, da Slovenci — zlasti narodne dame iz boljnih stanov — ne zabajajo k nemškim predstavam. Prav, le vstrajno!

Iz državnega zbora: Politiški položaj se ni še razjasnil. Ako se levica ne udd vladi, bo državni zbor razpuščen in razpišejo se že za december nove volitve. Govori se, da levica se je že začela vdajati in da se zopet dobi modus vivendi med njo in vlado; levica bi se v tem slučaju slovesno odrekla punkcijam. — Vlada le težko dobi večino za izjemno stanje v Pragi; pa tudi volilna precosnova baje ne dobi večine.

V torek so se vršile dopolnilne volitve v razne odseke; v važni proračunski odsek je bil izvoljen naš poslanec dr. Anton Gregorič; v odsek o izjemnem stanju pa kandiduje konservativni klub med drugimi tudi Alfreda grofa Coroninija in Klavca.

Poslanci poljskega in konservativnega kluba so stavili v torek predlog, naj se s prodajo živinske soli ne čaka do pomlad, ampak začne naj se z njo, z novim letom.

V današnji seji je na dnivnem redu poročilo obrtnega odseka o premerih zakonitih radi zavarovanja delavcev proti nezgodam.

Poslano

P. n. gospodom vipskim kupcem. Ker so v vinskih pokrajinah pogosto tudi veliki vinski prodajalci, koji imajo večkrat v zalogni vino, nad kojih pristojnost se mora dvomiti, dovoljuje se podpisani odbor nasvetovati p. n. g. vinskiim kupcem, koji žele imeti pristna in naravna vina, naj bi se sami potrudili v naše ljube vinske kraje (Breda in Vipava), ter kupili vino na licu mesta od vinogradnikov samih. Poknežena grofja Gorisko-Gradšćanski je letos bogata vinkega pridelka.

Cene so zmerne. Trina vs št. 1. (kakor jo imenuje posl. Pfeifer) ni Bredan nič škodovala, pač trina vs št. 2. z največ škodo dela letos trina vs št. 3. pri Soči. Varujte se te!

Odbor slov. katol. političkega društva „Slovenski Jez“. Ljubana, 15. oktobra 1893.

Zahvala.

V nedeljo popoldne doletela je naša rodbina strahovita nesreča, ki je pretila tudi vsemu ostalemu trgu. Na doslej neznan način nastal je v naših gospodarskih poslopih poleg hiše požar, ki se je v hujer razširil, kajti nad 1000 centov sena, lesa in druge suhljadi je ogenj strahovito pospeševalo, da je pravila silno velika nevarnost tudi našej hiši, sosednjim poslopijem in morebiti tudi velikemu delu našega priznanega Bolca. Toda nesreča množica hrabrih in požrtvovalno delavnih rok pod modrim vodstvom je po 6-urnem trudapolnem delu ogenj omejilo le na naša gospodarska poslopja, ki so sicer pogorela do tal, toda hiša je ostala cela in tudi naši sosedje so prst te nesreče. Zategadelj podpisani ginjenege sreča zahvalujemo vse tiste, ki so kakorkoli sodelovali pri težavnem in nevarnem gašenju; še posebej pa zahvalujemo gospode c. k. orožnike in slavno županstvo za previdno in modro vodstvo, požrtvovalne gasilce iz Bolca, s Srepnice, iz Čezsoče, iz Lega, iz Kala, iz Koritnice, s Pluženju in tri gg. c. k. uradnike iz Rajblja, ki so nemudoma pritekli na pomoč in vse svoje moči zastavili v to, da bi odvrnili od našega trga strahovito pretečo nevarnost; konečno izrekamo svojo iskreno zahvalo vrlim in neumorno delujočim Bolčankam in okolščankam, ki so žest ur vstrajno nosile gasilec potrebne vode. Bog potrai vsem!

Terezija Hoban-Kravanja Josip Kravanja
Rozina Gabršček-Kravanja Josip Hoban.
V Bolcu, 18. oktobra 1893.

Naznanilo.

Usojam si p. n. občinstvu naznaniti, da sem dne 15. oktobra t. l. odprl svojo odvetniško pisarno v Postojni (v Kogoj-evi hiši) Dr. Dragotin Treo odvetnik.

Ganzfeld, bedruckte Fourlards 85 kr. bis fl. 3.63 p. Met. — (ca. 450 versch. Disposit.) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, kariert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zollfrei. Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hofl.), Zürich.

Po nizki ceni prodam okroglo zago (cirkolar), v dobrem stanu; goni se lahko z rokami, (z velikim kolesom) ali pa z vodno oziroma parno močjo.

Anton Makuc, mizar v Solkanu št. 50

F. Benigni v Gorici

ulica Morilli (za mesnicami) št. 31 priporoča vjudno svojo prodajalnico vsakovrstnih potrebščin za šolo in urad, drobnega blaga, molitvenih knjig, svetih podob, koledarjev itd. Sprejema naročila na vsakovrstne časopise in sploh vse periodično izhajajoče tiskovine. Točno, vestno in po ceni.

Gostilnica!

Via Municipio št. 2 Ang. Boik. priporoča se Slovencem. Toči izvrstna vina in dobro pivo. — Posebno izborna je kuhinja in sprejema po nizki ceni naročila na kosilo in večerjo. — Svoji k svojim!

Naznanilo in priporočilo,

Usojam si naznaniti častitemu občinstvu, da sem prevzel prodajalnico v Nunski ulici št. 10 ter priporočam svojo veliko zalogo nagrobnih vencev s trakovi in napisi po najnovjši faconi, voščenih sveč, mrtvaških oblačil za otroke, raznovrstnih umetnih cvetlic, rakev i. t. d. po najnižjih cenah.

Zunanja naročila se vestno in po najnižji ceni izvršujejo.

Z odličnim spoštovanjem

Eduard Paulin

prej Karolina Rlesnerjeva in sin.

„Goriška Tiskarna“

A. Gabršček

priporoča sl. občinstvu posetnice (vizitnice), poročne liste, osmrtnice, trgovski papir in zavitke s firmo, račune itd. Narodnim društvom priporoča se za tisek vabil, vspredevov, pravil itd.

Za slavna županstva prireja polagama vse potrebne tiskovine; doslej ima tiskane, vročilne liste, povabila, potboznice, domovnice, dnevnik in prevdarke. Vse druge tiskovine tiskajo se sproti po potrebi in po željah sl. županstev.

Tiskane imamo dalje: splošna pooblastila v sodnijskih zadevah, ubožne liste, prošnje za oproščenje solnine.

Cene zmerno; tisek ličen.

Lekarna Trukóczyja

zraven rotovža v Ljubljani

prodaja in vsak dan s prvo pošto razpošilja

Marijaeelske kapljice za želodec

zdravno preverjeno in znano zdravilo s čvrstim in krepilnim vplivom pri motenem prebavljanju, pri krču v želodecu in zabasanju.

1 steklenica velja 20 kr., pol ducata 1 gld., 1 ducat 2 gld., 5 ducatov samo 8 gld.

Kdor hoče pripravljati dobro kavo, kupi naj si

Ólzo-ovo kavo

Ólzo-ova kava je najboljša kavino pramesilo. Ólzo-va kava nima vsebi hrušk, ne repe, ne sirupa. — Prodaja se v vseh prodajalnicah jestvin

SARGOVE glicerínove posebnosti

Od kar so se izmislje in v rabo uvedle po F. A. Sargu so v rabi Njenega Velikostva cesarice in drugih udov najvišje cesarske hiše, tako tudi na drugih knežjih dvorih. Priporočili so jih prof. baron Liebig, prof. pl. Hebra, pl. Zeisel, dvorni svetnik pl. Scherzer itd. itd. dvorni zobozdravnik Moasna Dunaju, Neister v Gothitid. Glicerínovo milo v papirju, skatuljeh in dešical. — Meleño glicerínovo milo v kartona. Tekeče glicerínovo milo v steklenicah. — Toaletno-karbolno-glicerínovo milo. — Eucabylas-glicerínovo milo. Glycoblasol (pospešuje rašho las). Kininova glicerínova pomada. — Glicerínova krema. — Toaletna glicerína, itd. — Lysol-milo, Toilette-Lysol-Glycerin-milo, milo iz smetane itd.

KALODONT | zdravniško preiskana | zobna krema

F. A. Sarg's Sohn & Comp.

k. u. k. Hoflieferant in Wien. V Gorici na prodaj pri lekarjih G. B. Pontoni, A. pl. Gironeoli, Kürner, Braunitzer in Cristofoletti.

Vozni listi in tovorni listi v Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrod „Red Stearn Linie“ iz Antverpena direktno v

New Jork & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od c. k. avstrijske vlade. Na uprasanja odgovarja točno: koncesijovan zastop

„Red Star Linie“

na DUNAJU, IV Weyringergasse 17 ali pri

JOSIP-U STRASSERJ-U Statbureau & commercióeller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

Dr. Rose životni balzam

je nad 30 let znano, prebavljanje in slast pospešujoče in napenjanja odstranjujoče ter milo raztoplajoče

domače sredstvo.

Velika stekl. 1 gld., mala 50 kr. po pošti 20 kr. več Na vseh delih zavojnine je moja tu dodana, zakonito varovana varstvena znamka. Zaloge skoro v vseh lekarnah Avstro-Ogerske. Tam se tudi dobi:

Praško domače zdravilo

To sredstvo pospešuje prav izborna, kakor svedočijo mnoge skušnje, ubenje, zmerne in ločenje ran ter poleg tegabolečine. Krištlahi di V skatleah po 35 kr. in 25 kr. Po pošti 6 kr. več Na vseh delih zavojnine je moja tu dodana zakonita varstvena znamka.

Glavna zaloga

B. FRAGNER PRAGA

št. 208. 204. Mala strana, lekarna „pri črtnem orlu“ Poštna razpošiljatev vsak dan

Teodor Slabanja

srebrar V GORICI (Görz) ulica Morelli 17

se preporeča pred. danovščini za napravo cerkvenih posod in orodij iz čistega srebra, alpaka in medenine, kot: monštrane, kelihov, itd. itd. po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. Stare reči popravim ter jih v ognju posrebeim in pozlatim.

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti eazne cerkvene stvari, se bodo po želji prečastitih p. n. gospodov naročnikov prav ugodni plačilni pogoji staveli

Ilustrovani cenik franco.

Posilja vsako blago dobro spravljeno in poštnine franco!

Spominjajte se „Sloginih“ učnih zavodov pri raznih prilikah.

Kwizdov fluid za protin. Že več let preskušano domače sredstvo proti bolečinam. Cena cele steklenice 1 gld. pol steklenice 60 kr. Pazi naj se na varstveno znamko in zabava izrečno iz Kreisapothek Kornauhuburg b. WIEN.

„Riunite Fabbriche D'ACETO DI TRIESTE“

s-podružnicami tvornicami na Reki in v Pulju počaščuje se naznaniti slavnemu občinstvu, da so z dnem 1. aprila t. l. ustanovile tudi v Gorici, Via Ascoli št. 17 v hiši bratov Bolaffio,

tvornico za kis ali jesih,

katera bo vedno dobro založena z navadnim, kakor tudi z vinskimi kisotni po najnižje moglih cenah.

Z vsem spoštovanjem:

„Riunite Fabbriche D'ACETO DI TRIESTE“

Oznanilo.

Počaščujem se naznanjati sl. občinstvu, da sem otvoril nasproti mitnici v Rožni dolini v vili Lanthierijevi gostilnico pod imenom „Tivoli“. Priporočam se dosedanji naklonjenosti sl. občinstva in prosim, da bi me počaščevalo s svojim obiskom tudi v novih prostorih. S spoštovanjem udani

Gismann.

Najbolje sredstvo

proti

kašlju in hripavosti, kakor tudi proti vsem drugim boleznim dihalnih organov so pastilje antikatalitične iz koltrama,

Znamka tovarne prirejene po lekarnu G. Piccoli v Ljubljani.

Te blažilne in odvajajoče pastilje je priporočati vsakomur, posebno pa onim, kateri pri izvrševanju svojih dolžnostih potrebujejo čist in močan glas, na pr. propovednikom, učiteljem, pevcom itd. Naravnost se izvršujejo nemudoma proti povzroju. Zaloga v Gorici: lekarna Pontoni. Skatljica velja 25 kr.

ESENCE

za izboljšanje vseh žganin, finih likerjev in specialitet, prodajam v vseh množinah.

Poleg tega imam esenco za kis ali jesih 80% kemično čisto, izdeluje se pikanten in močan vinski ali tudi navadni kis. Navodi in lepki se brezplačno prilagajo.

Za najboljšo uspehe jamčim. — Geniki brezplačno.

Karol Filip Pollak Essenzen-Specialitäten-Fabrik Praga.

== Dobri zastopniki se iščejo. ==

Inomoške SREČKE po 50 kr.

Glavni dobitek 50.000 gld.

Srečke po 50 nvč.

priporočajo: A. V. Jona, A. Michelstädter & Comp., O. Pückerle v GORICI.

Potrebna za vsako hišo je Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

z okusom prave kave. Ta daje nedosegljivo prednost, da se more opustiti škodljivo uživanje čiste ali pa pomešane prave kave ter pripravljati še veliko okusnejša in pri tem zdravejša ter redilniša kava. Nepresegljivo kot peines k pravi kavi. Jako priporočljivo za ženske, otroke in bolnike. Ponarejenj treba se je skrbno ogibati. — 1/2 kila po 35 ke. Dobiva se povsod.

Edino pravo v belih paketih s podobo župnika Kneippa kot varstvenaznamka.